

**ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ
КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА
«КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ
ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»**

**ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА «ШЛЯХ ДО СЕБЕ»
(за мотивами роману «Джейн Ейр» Шарлотти Бронте)**

**Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи
(творчого проєкту на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»)**

Здобувача рівня вищої освіти
2 курсу 2К групи
Шелюк Валерії Григорівни

Керівник:
Заслужений артист України,
лауреат премії імені А. Ф. Шекери,
голова художньої ради,
доцент кафедри хореографічних
та мистецьких дисциплін
Дмитро КЛЯВІН

Рецензент:
Надія ЯТЧЕНКО

Захищено на засіданні екзаменаційної комісії
Протокол № ____ від _____ р.

Київ, 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ	5
1. Аналіз літератури та джерел, що використовувались при реалізації творчого проєкту	5
2. Характеристика складових хореографічної композиції	7
3. Характеристика художньої практики реалізації роману «Джейн Ейр» у мистецтві	8
ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА “ШЛЯХ ДО СЕБЕ”»	10
1. Лібрето	10
2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз	11
3. Композиційно-архітектонічна побудова	12
4. Дійові особи та їхня характеристика	13
5. Характеристика музичної основи хореографічної композиції	13
6. Сценарно-композиційний план	15
7. Сценографія	16
ВИСНОВКИ	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	20

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми творчого проєкту

Пошук себе, протистояння стереотипам, закріпленими у суспільстві – надзвичайно актуальна тема, особливо в сучасному світі, де дедалі частіше піднімаються теми рівноправ'я, прийняття себе та руйнування шаблонів життя. Багато тем, які відображені в романі «Джейн Ейр», залишаються актуальними й сьогодні.

Тема хореографічної сюїти «Шлях до себе», створеної за мотивами роману «Джейн Ейр» Шарлотти Бронте – боротьба між нав'язаними обмеженнями та внутрішньою силою жінки. В основі творчого проєкту лежить не стільки історія подій та сюжет роману, скільки образ головної героїні.

Обрана назва «Шлях до себе» підкреслює головну ідею сюїти – рух Джейн Ейр до прийняття себе без огляду на всі перешкоди.

Мета творчого проєкту: створення хореографічної сюїти, яка передає стан Джейн Ейр та показує її психологічну й духовну трансформацію мовою хореографії. Важливою метою є занурити глядача у внутрішній світ головної героїні, показати, що варто боротись за себе та не зраджувати свої принципи, не боятись відмовлятись від чогось задля здобуття гармонії зі своїм «Я».

Завдання творчого проєкту:

- реалізувати мету творчого проєкту;
- обґрунтувати теоретичні основи реалізації творчого проєкту;
- проаналізувати основні та допоміжні джерела творчого проєкту;
- розкрити ідейно-тематичне та композиційне рішення хореографічної композиції.

Новизна творчого проєкту полягає в:

- аналіз образу головної героїні з роману «Джейн Ейр» Шарлотти Бронте та його розгляд через призму хореографії;
- авторське бачення поєднання класичної та неокласичної хореографії;

- поєднання музичних творів різних композиторів задля загальної цілісної концепції хореографічного твору.

Практичне значення творчого проєкту

Може бути продемонстрована як цілісно так і окремими епізодами на різного типу сценічних майданчиках. Несе психологічне навантаження для розуміння самовираження та становлення особистості. Виконання хореографічної сюїти допомагає розширити знання з виконавської та акторської майстерності.

Апробація творчого проєкту

Частину творчого проєкту було продемонстровано та перевірено під час передзахисту кваліфікаційної роботи на платформі ZOOM через демонстрацію на екран у великій залі КМАТ імені Сержа Лифаря. Загальна робота буде продемонстрована під час захисту кваліфікаційної роботи (творчого проєкту).

Структура та обсяг пояснювальної записки

Пояснювальна записка складається зі вступу, аналізу джерельної бази, художньо-аналітичних відомостей, висновків, списку використаних джерел (11 найменувань). Загальний обсяг роботи – 21 сторінка, з них основного тексту – 18 сторінок.

АНАЛІЗ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ

1. Аналіз літератури та джерел, що використовувались при реалізації творчого проєкту

У процесі дослідження та роботи над даним творчим проєктом, було виконано чимало пошукових робіт, які включали в себе опрацювання різних літературних, публіцистичних та наукових джерел, а також перегляд художніх фільмів та балетів.

Основним джерелом хореографічної композиції є роман «Джейн Ейр», написаний у 1847 році Шарлоттою Бронте під псевдонімом Каррер Белл. Книга багато в чому автобіографічна, вона віддзеркалює життєвий шлях та особистий досвід авторки.

В основу роману було покладено історії з реального життя Бронте, саме про це пише Елізабет Гаскел у біографічній книзі «The Life of Charlotte Bronte». З метою приховати свою жіночу ідентичність спочатку роман «Джейн Ейр» був опублікований під псевдонімом Каррер Белл, що викликало чималий резонанс у читачів, адже всіх неабияк цікавила стаття автора роману. Книга дуже швидко здобула популярність читачів та визнання критиків, вразивши складним сюжетом та своєю сміливістю у критиці соціальних та гендерних норм. [9]

Головною темою роману є історія важкого життя Джейн Ейр та її боротьби за своє місце у світі, за власну гідність та свободу самовираження.

Ідея полягає в тому, що справжнє щастя можна отримати лише будучи відданими своїм принципам. Не менш важливою ідеєю роману є рівність людей.

Невід'ємною частиною літератури, опрацьованої в процесі дослідження є книги і збірники, що присвячені життю та творчості Шарлотти Бронте.

Серед таких джерел є книга Ліндалл Гордон «*Charlotte Brontë: A Passionate Life*». Книга написана англійською мовою, а її назва дослівно перекладається на українську мову як «Шарлотта Бронте: Пристрасне життя». В даному творі Ліндалл Гордон описує різні аспекти життя та творчості

Шарлотти Бронте, включаючи її сімейне середовище, освіту та взаємодію з іншими творчими людьми, розкриваючи багатогранність Бронте та її вплив на літературний світ. [10]

Книга Елізабет Гаскел «*The Life of Charlotte Bronte*» є біографією Джейн Ейр, написана англійською мовою. Книга опублікована у 1857 році. Авторка книги була подругою Шарлотти Бронте, що дозволило їй створити докладну біографію відомої письменниці, ґрунтовану на власних спостереженнях. Книга розкриває всі етапи життя та творчості Шарлотти Бронте.

Книга «*The Brontës: A Life in Letters*» авторства Джульєт Баркер – це збірка листів із спільного архіву сімейства Бронте, яка розкриває життя і творчість Шарлотти, Емілі та Анни Бронте. У книзі містяться особисті листи, які були надіслані членами сімейства Бронте один одному, а також їхнім друзям, видавцям та іншим знайомим. Ці листи дають унікальний погляд на їхнє повсякденне життя, творчий процес, взаємовідносини в сім'ї та інші аспекти їхнього життя.

Через листи можна краще зрозуміти, що цікавило сестер Бронте, їхні думки щодо літератури, політики, суспільства, а також їхні емоції, переживання. Книга також відображає важливі події та моменти в їхньому житті, які вплинули на їхню творчість. [7]

Усі ці джерела містять аналіз життя та творчості геніальної письменниці Шарлотти Бронте, тож вони безумовно допомагають відкрити нові перспективи для втілення образу Джейн Ейр мовою хореографії.

У роботі над творчим проєктом дуже важливими джерелами інформації є книги, посібники та статті про балетмейстерську діяльність, особливості створення хореографічних постановок, роботу з музичним матеріалом.

Приклади таких джерел:

- Книга «*Мистецтво балетмейстера*» авторства Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. є навчально-методичним посібником, у якому детально розглянуто аспекти діяльності балетмейстерів. Також у посібнику описані особливості створення хореографічних творів, включаючи підбір музичного

матеріалу, сценографії, роботу з артистами тощо. Тож, книга «Мистецтво балетмейстера» є дуже цінним джерелом інформації для роботи над даною кваліфікаційною роботою та для створення хореографічної постановки.

- Корисними для ознайомлення були методичні рекомендації Кравченко І. А., провідного концертмейстера кафедри сучасної, народно-сценічної хореографії Херсонського державного університету. Тут детально описано аналіз музичних творів, засоби музичної виразності та особливості роботи хореографа з музичним матеріалом.

- Пізнавальною є стаття Настюк Ольги на тему «Синкретизм музики і танцю в балетній хореографії», в якій описується аналіз зв'язку музики і хореографії.

- Ще одним важливим джерелом інформації, в якому описується зв'язок музики і танцю є матеріал Ємельянової Олени на тему «Взаємодія музики та хореографії у балетмейстерській творчості».

- Надзвичайно цікавою є стаття Білаш Ольги Сергіївни на тему «Балетмейстерська діяльність на сцені Національної опери України ХХІ століття», де досліджена творча діяльність українських балетмейстерів.

2. Характеристика складових хореографічної композиції

Зображення образу Джейн Ейр у хореографічній постановці та втілення всіх задумів вимагає ретельного підбору танцювальної та музичної лексики, а також високого рівня майстерності виконавців.

Творчий проєкт «Шлях до себе» був створений у формі лірико-драматичної хореографічної сюїти, яка складається з чотирьох епізодів. Основним виразним засобом є поєднання класичної та неокласичної хореографії, що створює унікальний образ та відображає складні глибокі емоції та переживання героїні.

Музична основа творчого проєкту представляє собою поєднання чотирьох творів різних авторів.

У першому епізоді «Дзеркало чужих поглядів» було використано фрагмент інструментальної версії музичного твору Рейчел Граймс «Got Ahold of Me». Для другого епізоду «Тіні суспільства» була обрана композиція «Ligero», автори: музичний колектив Power-Haus та німецький артист і продюсер Крістіан Рейндль. У третьому епізоді «Крізь призму кохання» було використано композицію Александра Десплі «Extremely Loud And Incredibly Close». Четвертий епізод «Обираючи себе» поставлений на фрагмент з музичної композиції «Glass» авторства Ханї Рані.

Усі обрані музичні композиції відповідають задуму та настрою епізодів, вони різні за стилістикою, ритмом та динамікою, але гармонійно поєднуються між собою. Кожен твір допомагає розкрити тему постановки та підсилює драматургічне навантаження поставленої хореографії.

3. Характеристика художньої практики реалізації роману «Джейн Ейр» у мистецтві

Роман «Джейн Ейр» є одним з найпопулярніших в усьому світі й актуальний до сьогодні. З моменту публікації він був неодноразово відтворений у мистецтві.

Роман екранізований у фільмах та серіалах 9 разів. Одним з найпопулярніших є телевізійний серіал 1983 року виробництва британської компанії BBC. Цей телевізійний серіал майже дослівно відтворює книгу Шарлотти Бронте. У головних ролях знялись актори Зіла Кларк (Джейн Ейр) та Тімоті Далтон (Едвард Рочестер).

Роман «Джейн Ейр» також надихнув композиторів на створення музичних творів. Наприклад, британський композитор Джон Жубер (англ. John Joubert) в 1987–1997 роках створив оперу на 3 дії за романом Шарлотти Бронте на лібрето Кеннета Біркіна (англ. Kenneth Birkin). Американський композитор Луї Карчін (англ. Louis Karchin) у 2016 році створив оперу за романом «Джейн Ейр» у своєму трактуванні. Автором лібрето є Діан Осен (англ. Diane Osen).

Британський хореограф Кеті Марстон (англ. Cathy Marston) створила балет на дві дії «Джейн Ейр» за однойменним романом Шарлотти Бронте. Прем'єра балету відбулась 19 травня 2016 року у виконанні трупі британської Northern Ballet. Потім балет був виконаний британською трупі Sadlers Wells Ballet у 2018 році та американською трупі АВТ у 2019 році. В різні роки балет побачили також на сценах в інших театрах. [8]

Роман «Джейн Ейр» став натхненням й для багатьох театральних митців. Різні театральні трупи та режисери відтворювали сюжет відомого роману на своїй сцені в драматичних постановках.

Безумовно, роман також має вплив на образотворче мистецтво. Численні художники створювали картини та ілюстрації до роману «Джейн Ейр», відтворюючи образи й сцени з книги у своєму баченні.

Всі ці звернення дали можливість громадськості ще більше зануритись у сюжет роману за допомогою різних мистецьких форм.

ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ВІДОМОСТІ ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ «ХОРЕОГРАФІЧНА СЮІТА “ШЛЯХ ДО СЕБЕ”»

1. Лібрето

Епізод 1. «Дзеркало чужих поглядів» (соло)

На сцені фігура дівчини на початку свого шляху, яка знаходиться на одинці з собою та своїми внутрішніми переживаннями. Джейн Ейр постає перед уявним дзеркалом, але не бачить в ньому себе – лише чужі проекції, стереотипи, осуд та страх. Образ дзеркала виступає як символ спотвореного самосприйняття, внутрішнього діалогу та перших спроб знайти себе. Джейн постійно дивиться у дзеркало, відчайдушно намагаючись там щось знайти. Вона не хоче погоджуватись з тим, що там бачить, однак поки не може прийняти для себе важливе рішення – відмовитись від обмежень та норм, нав'язаних суспільством, та рухатись за покликом свого серця. Йде безперервна боротьба між страхами та справжньою внутрішньою силою головної героїні. Джейн Ейр поступово пізнає себе, стає дещо сміливішою, а внутрішня тривога – менш бурхливою.

Епізод 2. «Тіні суспільства» (ансамблевий танець)

Джейн Ейр опиняється серед інших людей, її оточують учні Ловудської школи, директорка міс Темпл та містер Броклгерст. Її внутрішні переживання, сумніви та страхи лише посилюються. Міс Ейр перебуває під сильним зовнішнім тиском та змушена підкорюватись суворим правилам суспільства. Вона чинить внутрішній опір, оскільки не хоче ставати однією з багатьох, намагається протистояти світу не зважаючи на всі труднощі та перешкоди і шукає підтримку серед людей, які її оточують. Джейн відчувається цілком самотньою та чужою серед натовпу. І наче ковтком свіжого повітря для Джейн стає зустріч з Едвардом Рочестером.

Епізод 3. «Крізь призму кохання» (дует)

На сцені залишаються лише Джейн Ейр та Едвард Рочестер. З першого погляду вони відчули тісний емоційний зв'язок. В їхньому діалозі Джейн поступово розкривається та все більше пізнає себе завдяки Рочестеру. Вона відчуває його підтримку, щирість та відкритість, однак раптом Джейн розуміє, що вона не може розчинятись у коханні до нього, інакше втратить себе. Тож наразі їхні життєві шляхи розходяться і вони вимушені відпустити один одного, усвідомлюючи, що це відбувається на краще. Яким би важким не було прийняття цього рішення, Джейн переконана, що перш за все вона має знайти себе.

Епізод 4. «Обираючи себе» (соло)

Після непростого шляху пошуку себе перед глядачем постає впевнена у собі жінка, яка не боїться осуду суспільства. Вона дозволяє собі бути такою, якою вона є насправді, без масок та відображень, спотворених зовнішніми очікуваннями. Вона одна, але не самотня. Її внутрішній світ надзвичайно багатий та сповнений почуттями власної гідності, свободи та любові до себе. Вона не ховається у тіні та не стає частиною натовпу, вона обирає себе.

2. Форма, жанр, стиль. Ідейно-тематичний аналіз

Форма: хореографічна сюїта.

Жанр: лірико-драматичний.

Стиль: поєднання класичної та неокласичної хореографії.

Місце дії: Англія.

Час дії: перша половина 19 століття.

Тема: становлення жінки в умовах суспільного тиску.

Ідея: не дивлячись на всі перешкоди та випробування долі, на часом жорсткий на несправедливий світ, треба завжди йти за покликом свого серця, щоб віднайти внутрішню гармонію.

Сюжет: Хореографічна сюїта «Шлях до себе» розповідає про не простий, тернистий життєвий шлях молодії дівчини, котра повсякчас стикається із несправедливістю та неприйняттям, але попри всі негаразди героїні вдається зберегти і честь, і гострий розум, і вірність своїм прагненням та переконанням. Навіть пройшовши крізь призму кохання зберігає в собі внутрішню силу та жіночу шляхетність обираючи власну гідність.

Надзавдання – попри різні життєві обставини віднайти внутрішню силу для відчуття щастя.

Конфлікт – боротьба за своє місце у світі, за власну гідність та свободу самовираження.

Наскрізна дія – справжнє щастя можна отримати лише будучи відданими своїм принципам.

3. Композиційно-архітектонічна побудова

Експозиція: поява головної героїні – розгубленої Джейн Ейр, зародження внутрішнього конфлікту та взаємодія з уявним дзеркалом, в якому видно лише відображення дівчини зі страхами та чужими проєкціями.

Зав'язка: наростання внутрішнього конфлікту та перші спроби знайти себе. Джейн стикається з реальністю та опиняється серед натовпу людей, де ледь не втрачає себе.

Розвиток дії: зустріч Джейн Ейр з Едвардом Рочестером. Початок розуміння себе через діалог з близькою людиною.

Кульмінація: остаточний вибір Джейн на користь себе та розлучення з містером Рочестером.

Розв'язка: здобуття впевненості та повне прийняття себе.

Фінал: Джейн Ейр більше не шукає підтримки суспільства, бо сама стала для себе опорою.

4. Дійові особи та їхня характеристика

Джейн Ейр – головна героїня роману Шарлотти Бронте з надзвичайно багатим внутрішнім світом. Є одним з найскладніших і, водночас, найцікавіших персонажів англійської класичної літератури. Джейн все життя бореться за своє місце у світі та самоідентифікацію. Вона прагне досягти незалежності та самостійності. Джейн сирота і з самого дитинства вона відчувала неприйняття з боку своїх родичів та вчителів. Безумовно, це викликає у неї почуття сильної самотності та відсторонення від суспільства, тому виникає бажання знайти те місце у світі, де її будуть любити, цінувати та приймати такою, якою вона є. Це прагнення впливає на її рішення та взаємини з іншими персонажами. Джейн сміливо бореться за свої права та справедливість, не зраджує свої принципи та обирає власну гідність. Пройшовши складний шлях вона більше не боїться самотності.

Едвард Рочестер – власник маєтку Торнфілд, в якому Джейн Ейр працювала гувернанткою

Містер Броклгерст – опікун Ловудської школи, жадібний, зухвалий та жорстокий чоловік, який погано ставився до Джейн Ейр та принижував її публічно.

Міс Темпл – директорка Ловудської школи, мудра, турботлива та чуйна жінка. Вона любила та підтримувала Джейн Ейр.

Учні Ловудської школи – загальний образ учнів, представлений дівчатами, які підкорювались загальним нормам. Вони не розуміли та не підтримували прагнення Джейн, чинили на неї тиск.

5. Характеристика музичної основи хореографічної композиції

Хореографічна сюїта «Шлях до себе» поставлена на збірну музику світових композиторів у жанрі неокласичної та кінематографічної музики.

У першому епізоді «Дзеркало чужих поглядів» було використано фрагмент інструментальної версії музичного твору Рейчел Граймс «Got Ahold of Me» з альбому «The Way Forth», випущеного 1 листопада 2019 року.

Рейчел Граймс (англ. Rachel Grimes; нар. 1970) – американська композиторка, піаністка та аранжувальниця, яка створює музику для камерних ансамблів, оркестрів, фільмів, мультимедійних інсталяцій та спільних живих виступів.

Твір «Got Ahold of Me» є прикладом сучасної неокласичної музики. Це пронизлива та ніжна мелодія з динамічними акцентами, яка в точності передає внутрішній стан Джейн Ейр, її розгубленість, сумніви та страхи. Композиція має поступовий розвиток та плавне згасання наприкінці.

У другому епізоді «Тіні суспільства» музичною основою є композиція «Ligero», автори: музичний колектив Power-Haus та німецький артист та продюсер Крістіан Рейндль.

Це також твір неокласичного стилю, але за характером та динамікою він є повною протилежністю музичного супроводу першого епізоду сюїти. Дана композиція має стриманий початок, досить швидкий розвиток та чітку ритмічність, що підкреслює зовнішній тиск, напругу та боротьбу.

Для третього епізоду «Крізь призму кохання» була обрана композиція «Extremely Loud And Incredibly Close», автором якої є Александр Деспла.

Александр Деспла (фр. Alexandre Michel Gérard Desplat; нар. 1961 р.) – відомий французький кінокомпозитор та диригент, лауреат численних премій та нагород.

«Extremely Loud And Incredibly Close» – це камерний інструментальний твір, випущений у 2011 як саундтрек до однойменного фільму режисера Стівена Долдрі. Ніжна та меланхолійна мелодія, моменти наростання та згасання музики – все це вдало передає зближення містера Рочестера і Джейн Ейр, напружену емоційну близькість, баланс між любов'ю і страхом, а також переживання та вразливість дівчини.

Четвертий епізод «Обираючи себе» поставлений на фрагмент з музичної композиції «Glass» авторства Ханї Рані.

Ханья Рані (пол. Hania Rani; нар. 1990) – польська композиторка, піаністка та співачка.

«Glass» – твір неокласичної камерної музики. Вибраний фрагмент влучно передає внутрішню трансформацію Джейн Ейр, її впевненість, внутрішню силу, але водночас ніжність та чутливість. Динамічна, але плавна мелодія, де кожен повтор теми має інший відтінок, підкреслює настрій фінального епізоду хореографічної сюїти.

6. Сценарно-композиційний план

№	Назва епізоду	Дійові особи	Музичний матеріал	Світло	Тривалість
1	«Дзеркало чужих поглядів»	Джейн Ейр	Рейчел Граймс «Got Ahold of Me» (інструментальна версія, фрагмент)	Загальне приглушене світло теплого відтінку, промінь	02:15
2	«Тіні суспільства»	Джейн Ейр, міс Темпл, містер Броклерст, 6 учнів Ловуду, Едвард Рочестер	Power-Haus, Крістіан Рейндль «Ligero»	Загальне приглушене світло холодного відтінку	02:11
3	«Крізь призму кохання»	Джейн Ейр, Едвард Рочестер	Александр Деспла «Extremely Loud And Incredibly Close»	Загальне приглушене світло теплого відтінку, промінь	01:58
4	«Обираючи себе»	Джейн Ейр	Ханья Рані «Glass» (фрагмент)	Загальне приглушене світло теплого відтінку, промінь	02:10

Загальна тривалість хореографічної сюїти – 08:34

7. Сценографія

Костюми

Основні принципи костюмного рішення кожного образу: лаконічність, простота форм, стриманість кольорів, відсутність додаткових деталей чи реквізитів.

Джейн Ейр: чорна сукня середньої довжини з високою горловиною та довгими рукавами, балетки під колір шкіри. Волосся зібране у низьку дульку, що частково закриває вуха. Образ залишається незмінним протягом всієї сьїти.

Едвард Рочестер: біла сорочка, чорний піджак із закритим коміром, чорне трико та чорні джазовки.

Містер Броклгерст: біла сорочка та чорний фрак, що вільно облягають фігуру, чорні джазовки.

Міс Темпл: подовжена сукня темно-зеленого кольору з накладним круглим коміром та довгими рукавами, туфлі на низьких підборах з гнучкою підошвою.

Учениці Ловудської школи: сукні середньої довжини з довгими рукавами у темного-сірих та темно-коричневих відтінках (усі сукні різного кольору), балетки під колір шкіри. Волосся зібране у низьку дульку.

Освітлення та декорації

Основним елементом сценографії хореографічної сьїти «Шлях до себе» виступає освітлення, оскільки жодні додаткові декорації не використовуються – лише білий фон. Це художнє рішення ґрунтується на бажанні досягти сценічного мінімалізму й універсальності простору, що в свою чергу дозволяє зосередити увагу глядачу на хореографії.

Освітлення відіграє важливу роль у сприйнятті хореографічної постановки глядачем.

У першому епізоді використовується загальне приглушене освітлення теплого відтінку з боковою підсвіткою, яка створює образ

уявного дзеркала. У кінці епізоду світло поступово загасає.

У *другому епізоді* використовується загальне приглушене світло холодного відтінку, але вже більш яскраве в порівнянні з освітленням першого епізоду.

У *третьому епізоді* використовується загальне приглушене світло, відтінок світла стає поступово теплішим. Також використовується промінь, який супроводжує виконавців. Наприкінці епізоду промінь зникає.

У *четвертому епізоді* залишається загальне приглушене світло теплого відтінку, промінь супроводжує виконавицю. У кінці епізоду загальне світло поступово загасає, залишається лише промінь.

ВИСНОВКИ

Хореографічна сюїта «Шлях до себе» є результатом пошукових робіт, дослідження образу Джейн Ейр з однойменного роману Шарлотти Бронте, глибоких особистих роздумів та практичної реалізації творчого задуму.

Основними результатами проведеної роботи є створення лібрето хореографічної сюїти, інтерпретація джерела постановки відповідно її задуму, підбір музичного супроводу, розробка сценічного рішення та робота над виконавською та акторською майстерністю виконавців.

Особливість концепції постановки полягає у прагненні виявити та відобразити хореографічною лексикою внутрішню трансформацію Джейн Ейр та тонкі психологічні нюанси становлення особистості.

Новизна полягає перш за все у способі трактування літературного джерела творчого проєкту, адже розкривається не буквальний сюжет роману, а його глибока емоційна суть. Натхненням для постановки став образ Джейн Ейр як жінки, яка не дивлячись на всі випробування долі зуміла зберегти свою цілісність та здобути внутрішню свободу. Її тернистий шлях до себе осмислюється як багатоплановий процес, сповнений внутрішніми протиріччями та страхами, з поступовим прийняттям себе та тихою особистою перемогою.

Під час реалізації творчого проєкту особливу увагу було приділено підбору музичної основи та її адаптації під епізоди сюїти. Обрані музичні твори підкреслюють емоційні повороти сюжетної лінії та настрій дійових осіб.

Серед труднощів, які виникали у процесі підготовки творчого проєкту, найскладнішим моментом був пошук засобів хореографічної виразності. Перш за все це було зумовлено мінімалістичним вибором оформлення сценографії. Однак синтез класичної та неокласичної хореографії дозволив досягти глибокого розкриття внутрішнього конфлікту. А вибір кожного жесту, руху, темпу набув особливо важливого значення.

Хореографічна сюїта «Шлях до себе» може зацікавити та привернути увагу як професійного хореографічного суспільства, так і поціновувачів

хореографічного мистецтва. Проєкт неодмінно відгукнеться людям, які знайомі з основним джерелом постановки та цікавляться його сучасною інтерпретацією. Безумно, сюїта не залишить байдужими людей, яким особливо близька її тема чи обставини, в яких перебуває головна героїня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Білаш О. С. Балетмейстерська діяльність на сцені Національної опери України у ХХІ столітті. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2021. № 1. С. 96-102. URL: <http://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/3290> (дата звернення 03.03.2025)
2. Бронте Ш. Джейн Ейр: Тернопіль: Богдан, 2016. – 544 с.
3. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: навч.-метод. посіб.: Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057309.pdf> (дата звернення 03.03.2025)
4. Ємельянова О. Ю. Взаємодія музики та хореографії у балетмейстерській творчості. Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти : матеріали всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. Бердянськ, 2017. 5 с. URL: <https://surl.li/ykjpnd> (дата звернення 25.02.2025)
5. Кравченко І.А. Основи музичного аналізу в роботі хореографа : метод. реком. для студ. денної та заоч. форм навч. спеціальностей : 7.010103. ПМСО. Хореографія. Спеціалізація : художня культура, народно-сценічна та сучасна хореографія. 6.010103. ПМСО. Хореографія. Спеціалізація : художня культура, народно-сценічна та сучасна хореографія. Херсон, 2009. 29 с. URL: <https://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/2782> (дата звернення 20.02.2025)
6. Настюк О. Синкретизм музики і танцю в балетній хореографії. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2014. Вип. 8. С. 152-157.

7. Barker J. «The Brontës: A Life in Letters»: New York, The Overlook Press, 1998. 415 c. ISBN 0-87951-838-3
8. Gaskell E. «The Life of Charlotte Bronte»: London, Smith, Elder & Co., 1857. 352 c.
9. Gordon L. «Charlotte Brontë: A Passionate Life»: New York, London, W. W. Norton & Company, 1995. 456 c. ISBN 0-393-03722-3
10. Bandcamp. URL: <https://bandcamp.com/>
11. <https://www.cathymarston.com/biography.html>